

A Pesti Izraelita Hitközség Leánygimnáziumának Osztályképe

Ez egy eredeti kép, az Abonyi utcai Zsidó Gimnázium negyedik osztályában készült. Ez talán 1935/36-os tanév. És akkor kezdjük a felső álló sorral. Balról jobbra: Zeiler Márta, aki kikerült Amerikába, semmi többet nem tudok róla. Mellette Virág Judit, nem tért vissza a deportálásból. Kraszner Éva vegyészmérnök lett a Műszaki Egyetemen. Aztán Bandel Sári, ő a holokauszt áldozata lett. Mellette Zélig Margit, a holokauszt áldozata lett. Grünwald Éva tanár lett. Holics Noémi Németországban élt. Jónás Éva, Schlesinger Júlia, aki ma Ausztráliában, Sydney-ben él. Következő sor: Klein Magda, Csató Zsuzsa, aki reumatológus orvos lett. Braun Teri, Grünfeld Éva, aki Izraelben él, Fischer Piroska, jó barátnőm volt, itt élt Pesten, Antal Livia, ő Izraelben meghalt, elgázolta egy autó. Reichnitzer Panni Ravensbrück halottja lett. Schlesinger Vera Dél-Amerikában él. Schmiedl Márta itt él Pesten, sokáig a MALÉV-nél dolgozott. Székely Líviáról nem tudok semmit. Gleichman Zsuzsa, Sarlós Júlia. Ezzel megvan a második sor. Felülről a harmadik sor: Singer Gizi, Kovács Zsuzsa, Kapos Márta, majd én következem, aztán a barátnőm, Havas Györgyi, Felbner Zsuzsa, Kis Zsuzsa, Fényes Edit, Eichner Edit, Wittman Sári, Sas Marian, Reichenberger Livia, Gárdonyi Luci, Grün Eta. Végül az ülő sor: Elfer Klári, Adler Zsuzsi, aki mártírhálált halt. Bandel Hajnalka, Illés Éva, Ahrnstein Ági, ő Izraelben él ma is. Vadász Klári, osztályfőnöknőnk, Lala néni, Bokorné Zádor Jolán, utána Schwartz Sári, ő Izraelben él, Königsfeld Éva, aki Pesten él, Frisch Anikó, ő Svájcban, Grószner Edit, ő Budapesten él, aztán Bolgár Éva, aki Los Angelesben él, és Kardos Klári, aki Izraelben. A Zsidó Gimnázium csodás jó iskola volt. A Domonkos utcából [Ma Cházár András utca. -- A szerk.] volt a fiúgimnázium bejárata, nekünk meg az Abonyiból. Hermetikusan el voltunk zárva. Minden emeleten volt egy ajtó, mert volt közös tanár, és annak volt kulcsa, és mentek a fiúiskolába és vice versa. Központi fűtés volt az iskolában, tisztaság, nagy, ragyogó tornaterem volt, sportoltunk, tornásztunk, tornaünnepélyek voltak a Millenáris pályán. Az iskolának nagyon szép temploma volt, és ott szombat délelőtt kilenc órától istentisztelet volt, ahol saját kórus volt. Negyvenkilenc gyerek járt az osztályunkba. Egy keresztény osztálytársam volt, az Illés Éva. Nagyon

sok kereskedő, orvos, mérnök gyereke járt oda. Egy minimális tandíj volt, a jó tanulók és a nehezebben élők fél-tandíjmentesek voltak. A teljes tandíj kilenc pengő, hatvan fillér volt, azt tudom, hogy mi négy pengő nyolcvan fillért fizettünk. Körülbelül a hatodik osztályban jött az első zsidótörvény [lásd: zsidótörvények Magyarországon], és már mindenki azon spekulált, hogy valami szakmát kell annak a nyomorult kislánynak tanulni, hogy el tudjon majd helyezkedni. Akkor kezdtek lemorzsolódni. 1945 után körülbelül tizenöt vándorolt ki a negyvenkilencből. Egy csomó él Izraelben ezek közül. A holokausztt áldozatai lettek tízen. Mára természetes halállal sajnos sokan. Úgyhogy nem lehet osztálytalálkozót összehozni, hiába próbáljuk. Ketten járunk össze rendszeresen, naponta telefonálunk egymásnak. Azt nem mondhatnám, hogy az osztály nagyon vallásos lett volna. Ezt onnan mérem fel, hogy mikor még lehetett rendezni tizenöt-húsz éves érettségi találkozót, aki akkor hazatért egypár napra, mindig engem kérdezett meg szinte minden vallási dologról: 'Mondd, Zsuzsa! Mikor lesz az újesztendő? Mikor lesz a böjt?' Én így nőttem fel, tudtam ezeket a dolgokat. A legvallásosabb nem én voltam, hanem Kardos Klára. Ő aztán Izraelbe ment ki, és ott egész ortodox lett.